

ACC. N:R M. 16552:1-4

Landskap: *Västergötland* Upptecknare: *Paul Johansson, Ånånga, Heid*
Härad: *Kind* Berättare: *Likar personer; se uppt. bladens
baksida!*
Socken: *Ö. Frölunda* Berättarens yrke:
Uppteckningsår: *1966* Född år i

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kaffekökning i pumpa av skärdat glas. s. 1-4. LMF 129

Skriv endast på denna sida.

Oliver Wikström

ACC. N:R M. 16552: /.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

KAFFEKOKNING I PUMPA AV OHÄRDAT GLAS. L U F 129.

Om jag minnes rätt, så torde det vara första gången, som jag så dåligt och ofullständigt har besvarat någon av alla de frågelister som jag har fått mig tillsänt. Orsaken till detta är blott en, men så mycket vesäntligare. Kaffekokning på pumpa, torde i mycket lite utsträckning ha förekommit här på orten eller också för ganska så längesedan. Jag har tillfrågat många äldre personer, men har fått ganska så negativa svar. När jag hade frågat dessa personer och ej fått några nämnvärda upplysningar, var min första tanke, att i korthet meddela folklivsarkivet detta och ej alls besvara frågelistan - vilket jag ej heller kan göra i en egentlig mening - men jag tänkte också att detta ej var rätt. En frågelistas avser ju vad, som varit och i vissa fall är det vanliga på en ort. Även om det som nu blir fallet blir en dålig uppteckning med nejsvar å alla i varje fall de flesta frågorna, ansåg jag det vara bättre att uppteckna de svar jag har erhållit av mina berättare. Det ger väl i varje fall en bild av vad, som varit vanligt här på orten.

14/
11-66

ACC. N:R M. 16552: 2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

Här på orten torde det ha förekommit mycket sparsamt även förr att man kokade kaffe på pumpa. Alla de äldre personer, som jag har frågat kunde ej minnas att de druckit kaffe kokat på pumpa. En del av dem mindes dock att de hört omtalas att det skulle vara gott kaffe. Makarna Karlsson ~~KXX~~ 70 och 75 år gamla berättar att i deras hem-barndomshemmen-hade de ej någon pumpa. Fru Karlsson hade inget nämnvärt hört berättas om dessa pumpor. Herr Karlsson hade mera hört berättas om desamma, han hade också sett en sådan på Mølneby. Hans uppfattning var att pumpor hade använts förr här på orten, men troligen endast av den tidens s, k, herrskapsfolk. Hur förhållandet varit med detta, kan jag med säkerhet ej ange. Av dessa äldre tiders herrskapsgårdar finns numera blott en kvar som äges av samma släktled och av dessa finns blott en på gården och jag har ej kunnat få några bestämda uppgifter om detta förhållande. Men det troliga är att användandet av pumpa mera förekommit av dessa herrskapsfolk, än av allmogen.

Frågan som gäller om man kokade kaffe på pumpa ^{hos} era mor och farföräldrar, har ingen av mina berättare något minne av, ej heller att denna typ av kaffekokning förekom i deras barndomshem.

ACC. N:R M. 16552:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3

Min mor, snart 91 år gammal, hade i sin ungdom plats på två av de s, k, herrskapsställena här, hon kan ej erinra sig att det kokades kaffe på pumpa. Men hon tillägger att det kokades så lite kaffe, tjänarna fick i varje fall ej så mycket sådant. Vad hon nu kan minnas-hennes minne börjar dock att svika-har hon alldrig sett en pumpa.

Min ofta anlitate berättare Per Johansson, som ännu är ganska minnesgod och vet mycket om gångna tiders sed och bruk här på orten hade endast hört talas om att kaffekokning på pumpa hade förekommit. Han kunde dock ej minnas att han någon gång hade sett en sådan. Hans fru Paulina född 1895 hade sett sådana. Hon hade sett en sådan i Göteborg hos en familj som hon hade haft plats hos. Hon hade också sett en sådan hos en bekant lantbrukarehustru i Revesjö församling, cirka 1,5 mil härifrån. Hon är dock ej född här på orten-denna lantbrukarehustru alltså-hon är född i Småland. Jag tyckte dock ej att jag skulle resa till henne för att erhålla några närmare upplysningar. Jag bedömde detta som så, att det då hade blivit från hennes hem, mor eller farföräldrahem i Småland som dessa uppgifter hade kommit och ej från denna ort.

ACC. N:R M. 16552:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4.

Av de pumpor, som Paulina Johansson sett, hade den som hon sett i Göteborg ett kopparhölje, den i Revesjö ett hölje av flätverk, av vad slag kunde hon ej minnas.

Som jag angav från början är det litet eller intet som jag kan besvara av denna frågelista. Frågan - Vad innebär för er orden - kan jag dock besvara i en viss mån.

Yttrycket - Kärt barn har många namn - Kan väl också tillämpas på en kaffekokare. Benämningarna Kaffepetter. Kaffepanna. Kaffekokare. Kaffehurra. Har samtliga såväl förr, som nu, varit och är, benämningar på kaffekokare av olika slag. Kaffekittel, var här på orten ~~benämning~~ nämning på den kokare, som var försedd med tre ben och användes till kokning över öppen eld. Kanna, var och är ett serveringskärl. Ställ användes till att ställa över öppen eld, att ställa en kaffekokare på, som ej var försedd med fasta fötter.

Tråkigt nog kan jag ej besvara något mera av denna frågelista. Jag hoppas att folklivsarkivet får önskvärda uppgifter om denna form av kaffekokning från någon eller andra orter. Och jag hoppas att jag kan göra det bättre nästa gång om (Emigrationen)